

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
24/403-1

Dato
26. januar 2024

Oppdragsbrev for statsbudsjettet 2024 - bredbåndstilskudd

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet viser til Prop. 1 S (2023–2024) for Kommunal- og distriktsdepartementet og til Prop. 1 S Tillegg 2 (2023–2024) (endringer i departementsstrukturen og saldering). Departementet viser videre til Innst. 13 S (2023–2024), som ble behandlet av Stortinget 19. desember 2023. Samlet bevilgning for 2024 over kap. 1541, IT- og ekompolitikk, post 60 Bredbåndsutbygging, er 400 031 000 kroner.

Regjeringen har som mål å sikre et «likeverdig tilbud av sikre elektroniske kommunikasjonstenester av høy kvalitet og til rimelege priser over hele landet» (mål 3 under programkategori 13.40 i Prop. 1 S (2023–2024)). Regjeringen har videre som mål at alle husstander og virksomheter i Norge skal ha tilbud om høyhastighets bredbånd innen utgangen av 2025. Tilskuddet skal bidra til utbygging av bredbånd i geografiske områder der det ikke er kommersielt grunnlag for investeringer.

Fylkeskommunen skal forvalte de tildelte midlene i tråd med nedenstående retningslinjer for ordningen.

Økonomisk ramme

Departementet fastsetter en økonomisk ramme for hvert fylke, basert på den samlede bevilgningen over kap. 1541 IT- og ekompolitikk, post 60 Bredbåndsutbygging og en fordelingsnøkkel som er utarbeidet i samråd med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom). Fordelingsnøkkel baseres på en vektet fordeling mellom antall gjenstående husstander i spredtbygde¹ områder uten tilbud om bredbånd med 100 Mbit/s nedlastingshastighet (vekt: 50%) og estimert tilskuddsbehov for utbygging av

¹ Basert på offentlig definisjon av tettbygdhet, se ssb.no

bredbåndstilbud med minimum 100 Mbit/s til 100 prosent av husstandene og virksomhetene i hvert fylke (vekt: 50%).

Departementet har fordelt bevilgningen på kap. 1541, post 60 til fylkeskommunene etter ovennevnte fordelingsnøkkel. Fordelingen fremgår av vedlegg 1.

Vi ber fylkeskommunen om å sende oss en bekreftelse på bankkontonummer som skal brukes til utbetaling av midlene i 2024 på fylkeskommunens offisielle brevark, innen 16. februar 2024. Brevet skal undertegnes av økonomisjef eller tilsvarende, og sendes til: postmottak@dfd.dep.no.

Av den økonomiske rammen kan inntil 5 prosent, men likevel oppad begrenset til maksimalt 1,5 mill. kroner, benyttes til administrasjon av ordningen.

Klima og miljø i utbyggingsprosjekter, ekomportalen og endring i anskaffelsesregler

Bruk av eksisterende infrastruktur er et virkemiddel som kan redusere klimafotavtrykket i naturen ved fremføring av bredbånd. Det samme vil være tilfelle dersom man klarer å samordne planlagte og pågående bygge- og anleggsarbeid. Bredbåndutbyggingsloven gir bredbåndsutbyggeren rett til å få tilgang til eksisterende passiv infrastruktur for utbygging av høyhastighetsnett. Kommuner som eier slik infrastruktur, er pålagt å imøtekomme enhver rimelig anmodning om slik tilgang.

Ekomportalen er en sentral informasjonstjeneste om eksisterende infrastruktur og planlagte bygge- og anleggsarbeider. Alle kommuner er etter loven pålagt å legge inn infrastruktur som kan egne seg til fremføring til bredbånd, samt planlagte og pågående bygge- og anleggsarbeid. Kommuner som har tatt denne portalen aktivt i bruk, vil med det gi tilbyderne et viktig hjelpemiddel til å kunne bruke eksisterende infrastruktur og bidra til bedre/god samordning av planlagte og pågående bygge- og anleggsarbeid.

Departementet anbefaler at fylkeskommunen ved tildeling av prosjektmidler stiller krav om at kommunene legger inn data i Ekomportalen, i henhold til Bredbåndsutbyggingsloven.

Tildeling av statlige støttemidler gjøres etter anskaffelsesreglene. Fra januar 2024 er anskaffelsesforskriften § 7-9 endret, slik at oppdragsgivere skal vekte klima- og miljøhensyn med minimum 30 prosent. DFØ har temaside om endringene, og har også publisert en veileder på anskaffelser.no. Gjenbruk av eksisterende infrastruktur og samordning av planlagte og pågående bygge- og anleggsarbeid kan inngå i dette og er et moment som oppdragsgivere kan vurdere å se hen til i denne sammenheng.

Rapporteringer

1. Fylkeskommunene skal innen 31. desember 2024 oversende Nkom informasjon om beslutning om tildeling av midler til prosjekter som skal få støtte. Nkom kan gi fylkeskommunen utsatt frist for oversendelse av denne informasjonen dersom særlige forhold tilsier dette. Informasjonen som fylkeskommunene sender til Nkom skal inneholde navn og sted for det enkelte prosjekt, adresselister for husholdninger og virksomheter som blir dekket, økonomisk omfang av prosjektet, navn på valgt utbygger og annen relevant statistikk for prosjektomfang. Adresselistene skal leveres på en mal utarbeidet av Nkom. Nkom har utarbeidet et relevant skjema² som skal brukes for denne rapporteringen. Nkom oversender samlet statistikk til departementet innen én måned etter at Nkom har mottatt rapporteringen fra fylkeskommunene om prosjektomfang.
2. Fylkeskommunen skal sende rapport om bruk av midlene til Nkom så snart prosjektene er ferdigstilt, i en mal³ som er utarbeidet av Nkom. Nkom avgir en samlet rapport årlig til departementet om ferdigstilling av støttede prosjekter.
3. Fylkeskommunen skal registrere enkeltprosjekter som mottar mer enn 100 000 Euro i offentlig støtte i Registeret for offentlig støtte (ROFS) innen seks måneder etter at støttemottaker mottar støtten.⁴
4. Fylkeskommunen skal årlig innrapportere informasjon om tildelt offentlig støtte til Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Rapportering skjer i henhold til informasjonen som sendes ut fra NFD.

Kontroll

Fylkeskommunen skal ha internkontroll og gjennomføre kontroll av informasjon fra tilskuddsmottakere iht. punktene 6.3.8.1 og 6.3.8.2 i Bestemmelser om økonomistyring i staten. Fylkeskommunen må på hensiktsmessig måte sikre seg adgang til å be om alle opplysninger og all dokumentasjon fra kommune/prosjekteier som er nødvendig for å kontrollere at vilkårene for tilskuddet er oppfylt.

Statsstøtteregelverket og GBER-melding

Fylkeskommunen har ansvar for at prosjekter i fylket gjennomføres i tråd med anskaffelses- og statsstøtteregelverket. Departementet anbefaler at fylkeskommunen ber om at kommune/prosjekteier signerer og returnerer et akseptskjema før prosjektet starter, for å sikre at bestemmelsene i det alminnelige gruppeunntaket (GBER⁵) etterleves og at kommune/prosjekteier blir grundig orientert om hvilke rammebetingelser som gjelder for

² Skjema vil bli gjort tilgjengelig på: <https://www.nkom.no/fysiske-nett-og-infrastruktur/offentlig-stotte-til-bredbandsutbygging>

³ Mal vil bli gjort tilgjengelig på: <https://www.nkom.no/fysiske-nett-og-infrastruktur/offentlig-stotte-til-bredbandsutbygging>

⁴ Dato for når støttemottaker mottar støtten, settes til dato for inngåelse av utbyggingskontrakt.

⁵ General Block Exemption Regulation. Se: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02014R0651-20230701>

denne ordningen. Nkom vil legge ut et oppdatert akseptskjema på sin nettside, som fylkeskommunen kan ta utgangspunkt i.⁶

Det ble inntatt endringer i GBER i EU i 2023, og endringene er gjort gjeldende i Norge. Merk at det på grunn av endringene må sendes inn ny GBER-melding for støtte som skal gis i 2024, før midlene kan tas i bruk.

Nkom har utarbeidet en mal for melding under gruppeunntaket ("GBER template") og tilhørende dekknotat ("GBER cover letter") som er vedlagt dette brevet. Vi ber om at fylkeskommunen fyller ut disse to dokumentene og returnerer dem til departementet. Dokumentene vil bli videreformidlet til Nærings- og fiskeridepartementet, som håndterer videre prosess mot EFTAs overvåkningsorgan, ESA. Bredbåndsmidlene kan ikke tildeles utbygger før meldingen er ESA i hende. Det er derfor viktig at disse dokumentene sendes departementet så snart som mulig.

For å tilfredsstille kravet til rettslig grunnlag ("legal basis") i GBER, må fylkeskommunene gjøre dette oppdragsbrevet fra departementet lett tilgjengelig på egen nettside.

Nkoms rolle

Nkom vil videreføre en aktiv, faglig veiledningsrolle for bruken av midlene, blant annet når det gjelder spørsmål om statsstøttereguleringen og tredjepartstilgang. Nkom kan, der det er formålstjenlig, og med utgangspunkt i Nkoms kunnskap og datagrunnlag om dekning, teknologi, kostnader for utbygging mv., foreslå hensiktsmessige utbyggingsprosjekter for fylkeskommunene. Departementet oppfordrer fylkeskommunene til å kontakte Nkom for å opprette dialog om hvordan Nkom kan bidra.

Nkom vil gi veiledning om de konkrete kravene som følger av statsstøttereglene på sin hjemmeside samt gjennom sin dialog med fylkeskommunene.

Nkom har ansvar for gjennomføring av den nasjonale høringen i henhold til kravene i GBER, se punkt 3 i retningslinjer nedenfor.

Departementet kan delegere kontrolloppgaver og andre oppgaver i tilknytning til tilskuddsordningen til Nkom.

⁶ Akseptskjema er tilgjengelig på: <https://www.nkom.no/fysiske-nett-og-infrastruktur/offentlig-stotte-til-bredbandsutbygging>

Retningslinjer for 2023 for forvaltning av midler over kapittel 541 IT- og ekompolitikk, post 60 Bredbåndsutbygging

Mål for ordningen

Formålet med ordningen er å bidra til at alle husstander og virksomheter får et tilbud om bredbånd med god kvalitet. I tillegg kan midlene brukes til å øke kapasiteten på bredbåndet i områder der markedet ikke leverer tilfredsstillende kapasitet. Hovedkriteriet for måloppnåelsen er antall nye bredbåndsaksesser som realiseres gjennom ordningen.

Støttemidlene må forvaltes i tråd med GBER og nasjonale retningslinjer

Nasjonale retningslinjer for bruk av midlene er tilpasset GBER som trådte i kraft i Norge i desember 2023. Oversikt over utvalgte krav fra GBER følger i vedlegg 2 til dette oppdragsbrevet. Departementet gjør oppmerksom på at oversikten er ikke uttømmende.

Nasjonale retningslinjer for bruk av midlene

Prosjekter som kan få støtte er:⁷

- a. Husholdninger og virksomheter⁸ som mangler tilbud om 30 Mbit/s. Det støttede prosjektet må på en pålitelig måte tilby nedlastningshastighet på minimum 100 Mbit/s
 - b. Husholdninger og virksomheter⁹ som mangler tilbud om 100 Mbit/s. Det støttede prosjektet må på en pålitelig måte tilby en nedlastingshastighet på minimum 300 Mbit/s
2. Områder hvor eksisterende nett tilbyr en nedlastingshastighet under 100 Mbit/s anses ikke som støtteberettigede dersom det eksisterende nettet kan oppgraderes¹⁰ til å tilby en nedlastningshastighet på minimum 1 Gbit/s.
 3. Offentlig høring av støtteområder:
Nkom skal gjennomføre den offentlige høringen på nasjonalt nivå. Fylkeskommuner og kommuner må bidra inn i høringen med kunnskap om faktiske dekningsopplysninger lokalt og regionalt og om lokale aktører i egen region. Utover det vil Nkom kontakte tilbyderne som har påtatt seg dekningsforpliktelse etter 5G-auksjonen i september 2021, direkte.
 4. Fylkeskommunen prioriterer prosjekter innenfor den økonomiske rammen og beslutter hvilke prosjekter som skal få statlig støtte i fylket.

⁷ Kravene til hastighet er nasjonale krav som tallfester minimumskrav til nedlastingshastighet i støtteprosjekter. Det kan i særlige tilfeller gjøres unntak fra minimumskravet til nedlastingshastighet, jf. punkt 13 i retningslinjene. Av GBER følger kun krav til tredobling av nedlastingshastighet.

⁸ Det fremgår av GBER at støtte kan gis til husholdninger og «sosioøkonomiske drivere». «Sosioøkonomiske drivere kan blant annet omfatte «digitalt intensive virksomheter». I Norge kan alle virksomheter defineres som "digitalt intensive virksomheter", fordi det norske samfunnet er svært digitalisert. Alle virksomheter i Norge kan derfor på generelt grunnlag omfattes av begrepet «sosioøkonomiske drivere».

⁹ Se fotnote 8.

¹⁰ Med oppgradering menes her oppgradering med en marginal investering, slik som oppgradering av aktivt utstyr uten en betydelig investering i bredbåndsinfrastruktur

5. Fylkeskommunen har ansvar for at konkurranseutlysning av de aktuelle prosjektene skjer samlet, og den avgjør selv i hvilken grad utlysningen skal deles opp i flere underprosjekter.
6. Fylkeskommunen skal, for å sikre samsvar med statsstøtteregulverket og anskaffelsesreglene, blant annet sørge for:
 - a. at informasjon om prosjektene som har fått støtte, gjøres tilgjengelig på fylkeskommunens nettsider, med lenke til bredbåndstilbydernes nettsider¹¹
 - b. at Nkom blir konsultert om produkter for tredjepartstilgang (grossisttilgang), samt om vilkårene for slik tilgang, herunder pris.¹²
 - c. at anbudsinvitasjoner og avtaler med valgt utbygger utformes i tråd med statsstøttereglene, deriblant at
 - i. utbygger plikter å gi prosjekteier den informasjon som er nødvendig for å sikre at statsstøttereglene og andre krav knyttet til ordningen følges
 - ii. avtalene inneholder bestemmelser om at eventuell ulovlig statsstøtte må tilbakebetales
7. Bredbåndstilbudet som etableres gjennom ordningen skal tilbys sluttbruker til en fastpris som er uavhengig (eller tilnærmet uavhengig) av bruken.
8. For tilbud/løsninger basert på trådløst nett, skal det i tilbudet dokumenteres at løsningen normalt vil kunne levere hastighet som nevnt i 1 a eller 1 b i en time på den tiden av dagen hvor nettverksbelastningen vanligvis er på det høyeste.
9. Prosjekter som mottar tilskudd, skal etablere et reelt bredbåndstilbud til alle husholdninger og virksomheter innenfor det definerte geografiske området det skal gis støtte til, dvs. 100 prosent dekning innenfor det aktuelle området.
10. Det er ikke et krav om lokal medfinansiering i 2024, men departementet oppfordrer likevel fylkeskommunen og kommunene til å bidra med lokale midler i prosjektene. Lokale bidrag vil bidra til at flere husstander og virksomheter kan få et nytt eller bedre tilbud, enn uten slike bidrag.
11. Tilskuddsmidler som det ikke er inngått avtaler om utbygging for innen 31. desember 2024, skal tilbakebetales til departementet dersom ikke særlige omstendigheter tilsier at fristen for bruk av midlene utvides, jf. punkt 13 i disse retningslinjene.
12. Prosjekter som mottar tilskudd, skal være gjennomført innen 1. juli 2026. Dersom dette ikke oppfylles, kan departementet kreve helt eller delvis tilbakeføring av de statlige midlene som inngår i de aktuelle prosjektene.

¹¹ For å sikre en effektiv tredjepartstilgang

¹² jf. GBER art. 52 nr. 9

13. Departementet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra disse nasjonale retningslinjene, med unntak av pkt. 2.

Med hilsen

Christina Christensen (e.f.)
avdelingsdirektør

Halvor Ødegaard
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
Nærings- og fiskeridepartementet
Riksrevisjonen

Adresseliste

Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Akerhus fylkeskommune	Postboks 1200 Sentrum	0107	OSLO
Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Finnmark fylkeskommune	Postboks 701	9815	VADSØ
Innlandet fylkeskommune	Postboks 4404	2325	HAMAR
Møre og Romsdal fylkeskommune	Bedriftssenteret Postboks 2500	6404	MOLDE
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ
Oslo kommune	Rådhuset	0037	OSLO
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130 Sentrum	4001	STAVANGER
Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
Troms fylkeskommune	Postboks 6600	9293	TROMSØ
Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2560	7735	STEINKJER
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang		
Vestland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN
Østfold fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG

VEDLEGG 1:

Fordeling av bredbåndsmidler per fylkeskommune til 2024-ordning

Fylkeskommune	2024-bevilgning (kroner)
Agder	22 694 714
Akershus	26 180 113
Buskerud	21 036 130
Finnmark	11 214 328
Innlandet	55 255 074
Møre og Romsdal	20 938 647
Nordland	60 448 201
Oslo	1 086 222
Rogaland	18 227 934
Telemark	17 281 709
Troms	16 538 622
Trøndelag	58 405 270
Vestland	38 813 409
Vestfold	11 490 030
Østfold	20 420 597
Totalt	400 031 000

VEDLEGG 2:

Oversikt over utvalgte krav fra GBER – MERK: ikke uttømmende:

1. Terskelverdi for støtteprosjekter og krav til hastighet i støttet nett (GBER art. 52 nr.3 og nr 6, jfr. art. 2 avsnitt 139d og e):
 - a. Husholdninger og sosioøkonomiske drivere¹³ som mangler tilbud om minst 100 Mbit/s. Det støttede prosjektet må på en pålitelig måte tilby tredoblet nedlastingshastighet sammenlignet med eksisterende tilbud
2. Områder hvor minst et nettverk kan oppgraderes¹⁴ til å levere nedlastingshastighet på minst 1 Gbit/s under «peak-time conditions» er ikke støtteberettiget.
3. Offentlig høring av støtteområder (GBER art. 52 nr. 5 a og b):
 - a. Den offentlige høringen skal gjennomføres på nasjonalt nivå av nasjonal tilsynsmyndighet (dvs. Nkom i Norge).
 - b. Høringen skal offentliggjøre de viktigste kjennetegnene for støtteordningen og en liste over geografiske områder som er identifisert som støtteberettiget i forbindelse med dekningsundersøkelsen for 2023. Høringen skal kvalitetssikre opplysninger om eksisterende nett og avdekke utbyggingsplaner i de aktuelle geografiske områdene de neste tre årene.
 - c. Høringen skal gjennomføres på Doffin og skal vare i minst 30 dager
4. Støttegiver (fylkeskommunen) har ansvar for at
 - a. støtten har insentiv-effekt, dvs. at støtten skal være nødvendig for å utløse utbyggingen (GBER art. 6)
 - b. støtten tildeles utbygger etter en åpen, transparent og ikke-diskriminerende utvelgelsesmetode etter anskaffelsesrettslige prinsipper i tråd med prinsippet om teknologinøytralitet, basert på det mest økonomisk fordelaktige tilbud (GBER art. 52 nr. 7a)¹⁵
 - c. det ikke gis støtte til foretak/utbygger i vanskeligheter (GBER art. 1 nr. 4c og art. 2 avsnitt 18)
 - d. prosjektene som lyses ut er teknologinøytrale, det vil si at det ikke kan stilles krav om f.eks. fiberbredbånd (GBER art. 52 nr. 7a))
 - e. det vinnende tilbud undersøkes av en ekstern revisor dersom anskaffelsesprosessen «konkurranspreget dialog» eller «konkurranse med forhandlinger» resulterer i kun ett eller to bud¹⁶

¹³ Sosioøkonomiske drivere er eksempelvis digitalt intensive virksomheter, skoler, sykehus og offentlig administrasjon. Det vil i utgangspunktet omfatte de fleste virksomheter i Norge som er avhengig av høyhastighetsbredbåndnett.

¹⁴ Oppgradering med en marginal investering, slik som oppgradering av aktivt utstyr uten en betydelig investering i bredbåndsinfrastruktur

¹⁵ Det vil for eksempel si at dersom de kvalitative tildelingskriteriene står likt, så er det det tilbudet som ber om det laveste støttebeløpet som vinner konkurransen

¹⁶ Kravet følger av EFTAs dokument «General Block Exemption Regulation Questions & Answers», se: https://www.eftasurv.int/cms/sites/default/files/documents/Revised-document-FAQ_GBER-16-07-2018.pdf, og er også formulert i Broadband guidelines.

- f. det på rimelige og ikke-diskriminerende vilkår tilbys bredest mulig tredjepartstilgang til det subsidierte nettet. Hva slags tredjepartstilgang og varighet av plikten avhenger av teknologi og om det er tilgang i passiv infrastruktur, aktive deler av nettet eller VULA¹⁷ (GBER. art. 52 nr. 8 jfr. GBER art. 2 avsnitt 139)
 - g. Minst halvparten av kapasiteten i nettet i støtteprosjektet skal gjøres tilgjengelig for tredjepartstilgang og det må kunne tilby tilgang til minst tre tilgangssøkere. (GBER art. 52 nr. 8)
 - h. enkeltprosjekter som innebærer offentlig støtte på over 100 000 Euro skal registreres i Registeret for offentlig støtte (ROFS) innen seks måneder etter at støttemottaker får rett til/krav på støtten¹⁸ (GBER art. 9 nr. 1 c))
5. Det stilles følgende krav til det støttede nettet (GBER art. 52 nr. 6):
- a. Det må gi en betydelig forbedring i forhold til det eksisterende,¹⁹
 - a. det må gjøres betydelig investering i passiv infrastruktur utover marginal investering²⁰ og
 - b. sett i forhold til det eksisterende eller planlagte nett, må det subsidierte nett tilføre følgende:
 - i. en betydelig ny funksjonalitet i form av tilgjengelige bredbåndstjenester
 - ii. økt kapasitet
 - iii. økt hastighet
 - iv. økt konkurranse
 - c. Støtteprosjektet må minst medføre 70% investering i bredbåndsinfrastruktur

¹⁷ Virtual Unbundled Local Access

¹⁸ Dato for når støttemottaker får krav på støtten, settes til dato for inngåelse av utbyggingskontrakt.

¹⁹ For at det skal foreligge en betydelig forbedring, så stilles det krav til en betydelig nyinvestering i bredbåndsnettet.

²⁰ Med marginal investering menes oppgradering av de aktive elementene i nettet.